

NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

Šv. Stepono g. 27A, 01312 Vilnius, tel. 87066 8060,
faks. 87066 8095, el. p.: ntakd@ntakd.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302610311

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

I TAIS

Nr. 22-32(2)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO “DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-857 10, 12, 17, 18 IR 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1086” PROJEKTO DERINIMO

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (toliau – Departamentas) pagal kompetenciją išnagrinėjo pakartotinai pateiktą išvadoms gauti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 10, 12, 17, 18 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1086“ projektą (toliau – Nutarimo projektas) ir teikia šias pastabas bei pasiūlymus dėl Nutarimo projekto turinio:

1. Nutarimo projekto 2.2 papunktyje numatyta leisti gaminti ir parduoti alkoholinius gėrimus, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 65 procentų, tik tiems ūkininkams, kurių ūkis yra įregistruotas Ūkininkų ūkių registre ir kurie Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka yra sertifikuoti kaip tradiciniai amatininkai. Tokius gėrimus gaminančiam ūkininkui juos būtų leidžiama gaminti ir parduoti tik savo ūkyje ir tik tame ūkyje esančiose ir ūkininkui priklausančiose patalpose. Atsižvelgiant į tai, kad ūkininko ūkio ribos apima net tik ūkininkui priklausančias patalpas, bet ir ūkininko valdomą žemės ūkio paskirties ir (arba) miško žemę bei (arba) vandens telkinius, siūlome susiaurinti ūkininko vykdomos alkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos vietų ribas. Nutarimo projekte numatant, kad ūkininkui alkoholinius gėrimus gaminti ir parduoti būtų leidžiama tik tame ūkyje esančiose ir ūkininkui priklausančiose patalpose. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Seimo narių parengto Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 10, 12, 17, 18 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo aiškinamajame rašte teigiama, kad alkoholinius gėrimus gaminti ir juos parduoti ūkininkai galės tik kaimo turizmo sodybose, kurių skaičius nebus didelis. Prognozuojama, kad alkoholinių gėrimų gamybos veiklą vykdytų apie 200 kaimo turizmo sodybų. Taip pat nurodoma, kad įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimas turėtų teigiamos įtakos kaimo turizmo plėtrai. Svarbu pažymėti, kad Nutarimo projekte atsisakoma reikalavimo gaminti alkoholinius gėrimus kaimo turizmo sodybose kaip perteklinio. Departamento vertinimu, sušvelninus naminių alkoholinių gėrimų gamybai taikomus reikalavimus ir sąlygas, taip pat atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu Lietuvoje yra įregistruota 86 401 ūkininkų ūkis, dėl nepakankamai griežto teisinio reglamentavimo gali ženkliai išaugti naminių alkoholinių gėrimų gamybos veiklą vykdančių ūkininkų skaičius. Todėl, galimai padidėtų alkoholinių gėrimų prieinamumas ir vartojimas, o tai nėra suderinama su Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatyme (toliau – AKI) numatytais alkoholio kontrolės politikos tikslais. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Nutarimo projekte nėra įvardintos kontroliuojančios institucijos, kurios bus atsakingos už

ūkininkų gaminamų alkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos priežiūrą ir kontrolę, taip Nutarimo projekte nėra numatytas alkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos kontrolės mechanizmas. Svarbu pažymėti, kad kontroliuojančių institucijų pareigūnams gali kilti sunkumų užtikrinant tinkamą ūkininkų vykdomos alkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos veiklos privačiose valdose priežiūrą ir kontrolę. Tokiu atveju, kontroliuojančioms institucijoms, atliekančioms ūkininkų vykdomos alkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos veiklos priežiūrą ir kontrolę, iškiltų poreikis pasitelkti policijos pareigūnus, kuriems suteikti įgaliojimai patekti į fiziniams asmenims priklausančias teritorijas, gyvenamąsias ar negyvenamąsias patalpas be savininko sutikimo ar teismo sprendimo, kai siekiama užtikrinti viešąją tvarką ar užkirsti kelią daromai nusikalstamai veikai.

Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 10, 12, 17, 18 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo aiškinamajame rašte teigiama, kad priėmus Įstatymo projektą, valstybės biudžetas per metus gautų 1 mln. eurų papildomų pajamų. Departamento vertinimu, tinkama ir efektyvi ūkininkų vykdomos alkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos priežiūra ir kontrolė pareikalaus papildomų finansinių ir žmogiškųjų resursų, dėl to kyla pagrįstų abejonių, ar leidus ūkininkams gaminti alkoholinius gėrimus bus pasiektas norimas ekonominis efektas. Manytina, kad būtų tikslinga apskaičiuoti, kiek papildomų žmogiškųjų ir finansinių resursų pareikalautų tokios gamybos priežiūra ir kontrolė, atsižvelgiant į tai, kad ūkininkams bus leidžiama ūkininkams pagaminti iki 1000 litrų naminių alkoholinių gėrimų per kalendorinius metus.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalis numato, kad rengiant teisės akto, kuriuo numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, projektą, privalo būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas. Atsižvelgiant į tai, kad Nutarimo projektu siekiama reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, susijusius su naminių alkoholinių gėrimų gamyba ir prekyba ūkininkų ūkiuose ir šiuose ūkiuose esančiose patalpose, Departamento vertinimu, turėtų būti atliktas Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 10, 12, 17, 18 ir 34 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas. Papildomai pažymėtina, kad Nutarimo projekte numatytas siūlymas leisti ūkininkams gaminti ir parduoti alkoholinius gėrimus savo ūkyje ir tame ūkyje esančiose patalpose, padidintų alkoholinių gėrimų prieinamumą ir vartojimą bei turėtų neigiamos įtakos visuomenės sveikatai, todėl būtina atlikti planuojamos vykdyti naminių alkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, kuris numatytas Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje.

2. Nutarimo projekto 2.2. papunktyje siūloma papildyti 2 straipsnį 28-1 dalimi, kurioje būtų apibrėžiama „Ūkininko“ sąvoka. Atkreiptinas dėmesys, kad „Ūkininko“ sąvoka yra apibrėžta Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatyme, todėl siūlymas papildyti AKĮ 2 straipsnį ūkininko sąvoka, kurios apibrėžimas skirtųsi nuo Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatyme numatytos ūkininko sąvokos, prieštarautų Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje numatytiems aiškumo ir sistemiškumo principams. Departamento vertinimu, naujas sąvokos apibrėžimas neturėtų būti naudojamas specialiajame įstatyme, kuris reglamentuoja santykius, susijusius su alkoholio produktais.

2. Nutarimo projekto 2.7. punktu keičiamo AKĮ 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad licencijos gaminti alkoholio produktus įmonėms ir ūkininkams, išduodamos neterminuotam laikui. Atsižvelgiant į tai, kad ūkininkas yra fizinis asmuo, manome, kad turėtų būti nustatyti licencijų galiojimo panaikinimo pagrindai, kai fizinis asmuo miršta arba netenka veiksnio.

3. Nutarimo projekto 2.10. papunktyje siūloma leisti ūkininkų pagamintus naminius alkoholinius gėrimus parduoti nepaženklintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka specialiais ženklais – banderolėmis. Nutarimo projekte pažymima, kad šiuo metu leidžiama alų, alaus mišinius su nealkoholiniais gėrimais ir natūralios fermentacijos sidrą, kurio tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento, parduoti nepaženklintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka specialiais ženklais – banderolėmis, todėl siūloma tokias pat sąlygas suteikti ir

ūkininkų gaminamiems naminiams alkoholiniams gėrimams. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 9 d. nutarimu Nr. 408 patvirtintų Apdoroto tabako, kaitinamojo tabako produktų, etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų ženklinimo taisyklių specialiais ženklais – banderolėmis taisyklių (toliau – Taisyklės) 21.6. papunktis numato, kad banderolių klijuoti nereikalaujama ant alaus mišinių su nealkoholiniais gėrimais ir natūralios fermentacijos sidro, kurio faktinė alkoholio koncentracija, išreikšta tūrio procentais, yra ne didesnė kaip 8,5 procento tūrio. Pažymėtina, kad Taisyklės nenumato išimties nereikalausti klijuoti banderolių ant skirtų realizuoti Lietuvos Respublikoje etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų. Atsižvelgiant į tai, kad ūkininkų pagaminti stiprieji naminiai alkoholiniai gėrimai dėl didelės tūrinės etilo alkoholio koncentracijos būtų laikomi etilo alkoholiu (klasifikuojamas KN 2208 pozicijoje), Nutarimo projekte pateiktas pasiūlymas leisti ūkininkų pagamintus naminius alkoholinius gėrimus parduoti nepaženklintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka specialiais ženklais – banderolėmis, prieštarautų Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 29 straipsnio ir Taisyklių 5 punkto nuostatomis. Taip pat svarbu pažymėti, kad etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų ženklinimas banderolėmis leidžia lengviau kontroliuoti pagaminto, išpilstyto ir realizuoto etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų kiekį, taip pat užtikrinti jų atsekamumą. Etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų ženklinimas banderolėmis yra viena svarbiausių priemonių, kuri padeda vartotojams ir kontroliuojančioms institucijoms identifikuoti šių gaminių kilmę ir originalumą, taip pat padeda užtikrinti kontrabandinių ir nelegalių alkoholio produktų paplitimo šėšėlinėje rinkoje ir vartojimo prevenciją. Atsižvelgiant į tai, kad nelegali alkoholio gamyba, kontrabanda ir nelegali prekyba dažniausiai siejama su stipriausiais alkoholiniais gėrimais, pritarus siūlymui leisti ūkininkų pagamintus naminius alkoholinius gėrimus parduoti nepaženklintus banderolėmis, gali reikšmingai išaugti šėšėlinės nelegalaus alkoholio gamybos ir prekybos mastai.

4. Nutarimo projekto 2.12. punktu keičiamo AKĮ 18-1 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytas reikalavimas asmenims, siekiantiems gauti alkoholio produktų gamybos licenciją, kad jie nebūtų įmonių ar Europos juridinių asmenų ar jų filialų, kuriems jų vadovavimo metu buvo panaikintas licencijų galiojimas šio Įstatymo 34 straipsnio 17 dalyje ir (ar) 19 dalies 4 punkte nustatytais atvejais, vadovai ar darbuotojai. Tačiau galimi atvejai, kai pats ūkininkas, kaip fizinis asmuo, prekiaavo kontrabandiniais ar falsifikuotais alkoholio produktais, pardavinėjo naminius alkoholinius gėrimus ir už tai jam buvo taikytos sankcijos, tačiau jokių santykių su įmone neturėjo, šiuo atveju licencijos neišdavimo pagrindo nėra ir licencija privalės būti išduota. Atitinkama pastaba taikytina AKĮ 18-1 straipsnio 1 dalies 5 punktui ir 2 dalies 3 punktui.

5. Atsižvelgdami į tai, kad AKĮ 34 straipsnio 16, 17 ir 19 dalyse yra nustatyti alkoholio produktų gamybos licencijų galiojimo panaikinimo pagrindai įmonėms, siūlome tikslinti minėtą straipsnį, jame taip pat nustatant licencijų gaminti alkoholio produktus galiojimo panaikinimo pagrindus ūkininkams.

6. Nutarimo projekto 2.14. punktu keičiamo AKĮ 18-6 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad ūkininkai, turintys licencijas gaminti alkoholio produktus, duomenis apie alkoholio produktų gamybos ir realizavimo apimtį privalės Departamentui pateikti kas ketvirtį, tuo tarpu įmonėms šis reikalavimas taikomas kas mėnesį. Taigi, taikomos nevienodos sąlygos tą pačią licencijuojamą veiklą vykdančioms subjektams. Siūlome tikslinti minėtą AKĮ straipsnį, suvienodinant alkoholio produktų gamybos ir realizavimo ataskaitų teikimo ataskaitų teikimo tvarką įmonėms ir ūkininkams.

7. Atkreiptinas dėmesys, kad AKĮ 29 straipsnio 1 dalies nuostatos įtvirtina alkoholio reklamos draudimą Lietuvos Respublikoje. Ši nuostata taikoma alkoholinius gėrimus gaminančioms arba jais prekiaujančioms įmonėms, Europos juridinių asmenims ar jų filialams. AKĮ 29 straipsnio 2 dalyje numatytos išimtys, kai informacija apie alkoholinius gėrimus nelaikoma alkoholio reklama. Atsižvelgiant į tai, kad AKĮ numatytas alkoholio reklamos draudimas netaikomas fiziniams asmenims, ir siekiant užtikrinti vienodas konkurencines sąlygas alkoholinių gėrimų gamybą ir prekybą vykdančioms juridiniams asmenims ir ūkininkams, turintiems fizinio asmens statusą, AKĮ 29 straipsnio 1 dalyje numatytas draudimas reklamuoti alkoholinius gėrimus Lietuvos Respublikoje ir AKĮ 29

straipsnio 2 dalyje numatytos išimtys turėtų būti taikomas ir alkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos veiklą vykdantiems ūkininkams.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad AKĮ tikslas – mažinti bendrąjį alkoholio suvartojimą, jo prieinamumą, piktnaudžiavimą alkoholiu, jo daromą žalą Lietuvos žmonių sveikatai ir mūsų valstybės ūkiui. Nemažiau svarbūs AKĮ 3 straipsnyje išvardinti valstybės alkoholio kontrolės politikos principai, t. y. riboti alkoholinių gėrimų pardavimo ir vartojimo skatinimą, taip pat skatinti socialinės aplinkos be alkoholio kūrimą. Todėl teikiamo Nutarimo projekto nuostatos – pritarti naminės degtinės ir kitų alkoholinių gėrimų, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija ne didesnė kaip 65 tūrio procentai, gamybos, prekybos bei vartojimo įteisinimui, suteikiant gamybos, laikymo, prekybos ir vartojimo teisę ūkininkams, Departamento vertinimu, nedera su AKĮ tikslu bei valstybės alkoholio kontrolės politikos principais.

Jau ne vienerius metus tarptautiniai ir nacionaliniai nepriklausomi moksliniai tyrimai rodo, kad kuo lengviau įsigyti alkoholio, kuo lengviau jis yra prieinamas, tuo daugiau jo suvartojama ir tuo didesnę žalą jis padaro. Pažymėtina, kad Valstybinėje narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018–2028 metų programoje, patvirtintoje 2018 m. gruodžio 13 d. Seimo nutarimu Nr. XIII-1765, nurodyta, kad „politikos nepastovumas dėl kenksmingo alkoholio vartojimo neigiamai veikia ne tik visuomenės sveikatą, socialinę gerovę, bet ir visos šalies darnų vystymąsi“, todėl, Departamento nuomone, ir toliau reikia užtikrinti priimtų alkoholio produktų prieinamumo ribojimo priemonių tęstinumą ir vykdyti nuoseklų poveikio vertinimą.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad ir dabar galiojantys teisės aktai nedraudžia fiziniams asmenims steigti pasirinktos teisinės formos juridinį asmenį ir vykdyti alkoholinių gėrimų gamybą ir prekybą, laikantis teisės aktuose numatytų alkoholinių gėrimų licencijavimo, apskaitos, kokybės, ženklinimo reikalavimų.

Direktorius

Renaldas Čiužas

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, Vilniaus m. sav., Vilnius, Šv. Stepono g. 27A (2022-04-10 19:18:16)
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO “DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-857 10, 12, 17, 18 IR 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1086” PROJEKTO DERINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-02-15 Nr. S-371
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2022-02-17 Nr. 1D-I-1509
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	RENALDAS ČIUŽAS, Direktorius
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-02-15 12:42:41 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-02-15 12:42:54 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM, OID.2.5.4.97=188778315, LT
Sertifikato galiojimo laikas	2020-03-25 14:48:57–2023-03-25 14:48:57
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	RITA VAITIEKŪNAITĖ, Vedėja
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-02-15 13:28:25 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM, OID.2.5.4.97=188778315, LT
Sertifikato galiojimo laikas	2021-11-11 09:29:28–2024-11-10 09:29:28
Parašo paskirtis	Gauto dokumento registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerija, -
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-02-17 08:17:46 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246, RCSC, LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-08-01 12:49:41–2022-07-31 12:49:41

Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant CN=Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, O=Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija į.k.188675190, L=Vilnius, S=Lithuania, C=LT sertifikatą, sertifikatas galioja 2019-08-01 12:49:41–2022-07-31 12:49:41, "Gauto dokumento registracija" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant CN=Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, O=Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija į.k.188675190, L=Vilnius, S=Lithuania, C=LT sertifikatą, sertifikatas galioja 2019-08-01 12:49:41–2022-07-31 12:49:41
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	-
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	EgoEDocs, versija v. 3.04.02
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2022-04-10 19:18:16)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2022-04-10 19:18:16 atspausdino Agnė Digaitienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-